

SOBOTA 20 Maja 1848 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzian godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła pouf. Reau.	Psycho- metr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi.	
6 27	2.	67	+11.	55.	15	Zachodni słaby	Pogoda
9	2.	50	+20.	38.	57	PP. Zachodni	"
10	2	74	+14.	25	93	PI Zachodni	Pogoda z Chmurami

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

W ogłoszeniu Gazety Krakowskiej z d. 21 maja, o wydawnictwie pisemka pod nazwą: *Stowik Krakowskich gajów*, prostuje się pomyłkę co do ceny, iż: Exemplaarz z rycinami kolorowanemi, złp. 1 i gr. 6, na korzyść pomnika poległym, — Exemplaarz z rycinami niekolorowanemi, gr. 21, od których również gr. 6 przeznacza się na korzyść tegoż pomnika.

AUSTRYA.

Wiedeń 15 Maja. Wczoraj wieczór o godzinie 10 zaalarmowano gwardyą Narodową. Liczne patrole przebiegały miasto i główne zajęły place. Garnizon wystąpił pod bronią i obsadził bramy miasta. Najsprzeczniejsze pogłoski o przyczynie tych niezwykle ruchów obiegaly z ust do ust, które w tworzących się tu i owdzie zbiegowiskach z największą żywością roztrząsano. Pomimo tego, noc przeszła spokojnie. — Dziś w naszej stolicy panuje wielkie wzburzenie umysłów. Przedmiotem żywych rozpraw była kwestya zamierzonego rozwiązania komitetu gwardyi Narodowej, która jednak do skutku nie przyjdzie; a w wczorajszym rozkazie dziennym jedynie tylko nadmieniono, iż rozwiązanie to jest życzeniem komendy wojskowej i ministeryum; miarowicie w Auli żywo o tém rozprawiano. Ubolewać należy, że ministeryum nie dało czasu do objawienia się w tym względzie opinii publicznej w dziennikach, i przez to przyczyniło jeden akt więcej do zbioru swych półśrodków i wahań.

W naszej gazecie wieczornej z d. 13 Maja klub Austryaków wezwano do wyjaśnienia, czyli od niego wyszła petycja o zamknięcie Auli uniwersytetu. (G. w. W.)

Gdy obradujący centralny komitet gwardyi Narodowej, zamierzył się dziś ukonstytuować, minister spraw wewnętrznych Pillersdorf, którego popularność z każdym dniem upada, widział się być spowodowanym zawyrokováć zniesienie tegoż komitetu, jako według jego mniemania tworzącego

państwo w państwie, czyli raczej wyobrażającego zupełny rząd tymczasowy. Naczelnny dowódzca gwardyi Narodowej hr. Hoyos wydał w tym celu dzienny rozkaz do gwardyi. Przez cały dzień napływali mieszkańcy przedmieść do miasta, a plakaty przeciw matce Cesarzowej i magistratowi, powiększyły, już i tak wielkie wzburzenie. A tak widział się być rząd spowodowanym chwycić się środków ostrożności. (G. Wr.)

Dzisiejsze prywatne wiadomości z Conegliano z d. 12 b. m. donoszą, iż przy usiłowanym przejściu przez Piave, zginął podpułkownik Boudier z pułku Kińskiego, dowodzący przedniej straży. Jenerał Szulzig w czwartek dotarł do Treviso na godzinę odległości, a wiele wsi okolicznych wieczór przez rakiety spalone zostały. Zatrzymał się jednak pod Spresiano z główną siłą armii, gdyż jenerał Nugent w tém dniu z Belluno jeszcze ku Treviso nie nadszedł. Dostęć jednak był silnym dywizyon Szulziga, do uczynienia napadu na Treviso, przygotowane już do odporu przez schronione tamże wojsko powstańców, pomimo tego jenerał oczekiwał na rozkazy hr. Nugent. Mówiono w Conegliano, iż hr. Nugent zdał na jeneratów Szulzig i Culloz obsadzenie Treviso, sam zaś w połączeniu z jenerałem d'Aspre wkroczył na gościniec ku Cadore. Tu jednak znalazł opór. Jego główny korpus składa się z 18,000, prócz 12,000 działających przeciw Treviso i Mestre. (G. w. W.)

— Dnia 16 Maja. —

Ministeryum wojny ogłosiło następujące wiadomości z Włoch:

W skutek rapportu feldmarszałka Br. Sturmer z d. 12 maja z Görtz, tenże w nocy z d. 10 na 11 rozpoczął bombardowanie twierdzy Palmanouva.

Załoga tej twierdzy zdaje się być do silnej obrony przygotowaną, odpowiadając moenym ogniem na nasze nie bez skutku bombardowanie; prowadząc jednak takowe nazajutrz, można było wnosić, że ten silny opór długo nie potrwa, gdyż odpowiadano rzadkimi tylko strzałami i pociskami. Utrzymują o zaszytych nieporozumieniach pomiędzy mieszkańcami i garnizonem, z których pierwsi oświadczali się za poddaniem. (G. d. W.)

— Dnia 16 Maja. —

Gazeta wiedeńska wieczorna zawiera następujące oświadczenie ministeryalne:

Gdy kilkakrotnie deputacje żądały od zgromadzonej rady ministrów odwołania rozkazu dziennego komendanta gwardyi Narodowej przeciw obradom komitetu politycznego tejże gwardyi wymienionego, rada rzeczona nie widząc się w możności zadość uczynienia temu żądaniu, oznajmiła to publiczności z tym dodatkiem, że gdyby gwardya Narodowa dała dowód braku zaufania w ministrach, natędy urzędowania swoje złożą w ręce J. C. Mości. To oświadczenie przyjęte zostało z wielkiem niezadowolaniem i z przedstawieniem, że bezpieczeństwo i pokój publiczny jest w najwyższym stopniu zagrożony tak, iż najgubniejszych wypadków spodziewać się można. Również niepokojące wiadomości otrzymało ministeryum o kierunku i panującym powszechnie współczuciu dla powyższego żądania jak również o środkach stawienia oporu groźnym manifestacyom wzburzonego ludu. Te okoliczności tém większej wymagały rozwagi, iż tysiące robotników przybyło do miasta, i gwałtownych z ich strony kroków można się było spodziewać. Pod wpływem ważnych okoliczności ministrowie uznali za najświętszy swój obowiązek zwrócić przed wszystkim uwagę na zabezpieczenie tronu, dynastyi i jedność monarchii, z odłożeniem na stronę wszelkich osobistych względów. Te obowiązki nakazywały im ponieść wszelkie ofiary, aby tylko zapobiedz większemu nieszczęściu. Uważnili zatem wspomniany rozkaz dzienny, zapewnili postanowione przez J. C. Mość wspólne obsadzenie straży bram miasta jak również zamku cesarskiego przez wojsko i gwardyę Narodową, zapewnili niemniej iż *wojsko tylko w przypadku naglącego niebezpieczeństwa i to na wyraźne żądanie gwardyi Narodowej będzie mogło być przywołanem*. Wszystkie te koncesyie niezdolowały wzburzonych umysłów uspokoić. Żądano oddania konstytucyi pod stanowczą decyzją zgromadzenia sejmowego, jak również rewizyi prawa o wyborach, z oświadczeniem, iż przychylenie się do tych żądań jest jedynym środkiem utrzymania spokojności. Powołani przedewszystkiem do stawienia nieetykalnej osoby N. Cesarza, tronu konstytucyjnego i zagrożonego bezpieczeństwa stolicy, jak również do ustalenia tego przekonania, że monarcha skłonny jest do każdej z dobrem ogólnem zgodnej koncesyie, ministrowie wzięli na siebie odpowiedzialność przedstawienia J. C. Mości, aby *pierwsze zgromadzenie sejmowe miało sobie powierzonym uchwalenie konstytucyi, i ograniczonym zostało na jednej Izbie, przez co postanowiono rożnogatunkowość wyborów na senat zniesioną a tymczasowe prawo o wyborach nowemu roztrząśnieniu poddaniem być musi*. Jakkolwiek jednak ministrowie nie wyzuwają się z odpowiedzialności tych postanowień, widzą jednakże tak w zaszytych wypadkach jak i w tym ostatnim kroku osłabienie sił i środków; przez które ich usługi mogą stać się wsparciem dla tronu. Uczucie zatem własnego obowiązku *zmusza ich koniecznie do złożenia swoich ministeryów w ręce N. Cesarza*, aby postawić monarchę w możności otoczenia się radcami, mogącymi rachować na silne i powszechne wsparcie. (Gaz. Wié.)

Dowiadujemy się z wiarogodnego źródła że stosownie do życzenia J. C. Mości Ministrowie pełnić będą swoje obowiązki tymczasowo, dopóki nowe ministeryum nie zostanie mianowanem.

Spędziliśmy noc burzliwą, której ostatecznym skutkiem było odwołanie rozkazu dziennego komendanta gwardyi narodowej, jak również prawa o wyborach, oddanie ustawy konstytucyjnej pod decyzją sejmu z jednej tylko izby złożonego, i najobszerniejszy udział ludu w wyborach, nareszcie dymissyą całego ministeryum, jak to powyższe oświadczenie ministeryalne oznajmia. Zawieszamy na teraz sąd nasz o tym drugim akcie naszćj rewolucyi, tak bowiem zowią obrońcy i przeciwnicy, dość jest dzisiaj wynurzyć nasze życzenie, aby przyszłe ministeryum na drodze czysto konstytucyjnej złożone zostało z ludzi mających powszechne zaufanie, i aby dotychczasowa biurokracya, która aż nadto jawne dała dowody swojej nieudolności w obliczu kwetyi obecnych, żadnego w niem nie miała udziału. (G. w. W.)

Wczoraj akademicy tutejsi mieli przejąć list feldm. Radeckiego do Cesarza, w którym oświadcza J. C. Mości, iż jak skoro kwestya włoska w jakikolwiek sposób załatwioną zostanie, przybędzie do Wiednia z całą armią swoją, i *dawny porządek rzeczy przywrócić potrafi*.

W E G R Y.

Peszt 11 Maja. — Wczorajsza noc przeszła spokojnie. Wzburzenie przez rozpoczęte śledztwo znacznie uspokojone zostało. Wszyscy obwinieni oficerowie są aresztowanemi. Żołnierze, którzy rzucili się na lud, byli wszyscy pijani, gdyż ich oficerowie wzięli do tych bohaterskich zagrawali czynów. Jutro wojsko przysięgać będzie na konstytucyę Węgierską. Dziś odbyło się wielkie zgromadzenie ludu, z którego wysłano deputacyą z prośbą do ministeryum, by sejm o ile można najprędzej był zwołany. Lecz ministeryum już zwołanie takowe postanowiło.

Zarówno dowiadujemy się z pewnego źródła, że Cesarz własnoręcznym listem do arcy-księcia Stefana, wzywa o jak najspieszniejsze przyprowadzenie do skutku konstytucyjnego związku z Węgrami, Krocacyi, Dalmacyi i Sławonii. Na mocy takowego polecenia, arcy-książę na wniosek ministerstwa, pólkownika Węgierskiego Jana Br. Hrabowskiego komendanta w Peterwaradynie, wysłał do Agram w charakterze komisarza królewskiego z nieograniczoną władzą. Siła wojskowa została mu do pomocy dodaną a jego władza nad Krocacyą, Sławonią i granicą wojskową, rozciąga się nadal nad komitatami Pozsega, Syrmiem, i Veröcze. Wszystkim władzom w tym okręgu, przesłano zarazem rozkaz ogłoszenia wszystkich dotąd wyszłych publicznie rozporządzeń Bana, za żadne i nieobowiązuujące, i zarazem rozkazy Węgierskiego rządu, pod najsurowszą wykonywać odpowiedzialnością. Sam Ban Krocacyi rozkaz otrzymał, wszystkie wyszłe od niego przeciwne konstytucyi i prawom dekreta, natychmiast publicznie odwołać i w ciągu trzech dni kuryerem nadesłać zaręczenie posłuszeństwa w tym względzie. (G. Wr.)

T Y R O L.

Voralsberg 10 Maja. Wczoraj maszerowały trzy kompanie pułku Ferdynanda d'Este z Bregenz do Tyrolu, a jutro pozostałe 4 kompanie wyruszają, prawdopodobnie, udają się do głębi Austrii, co już dawno powinno było nastąpić; dżercyca z tego pułku po odjeździe ulubionego generała Lichnowskiego, w niezwykle rozpoczęła się sposób. W d. 7, z Bludenz spowodowawszy pierwiej larum ogniowe, gdy już miasto się paliło, 322 ludzi z tego pułku w towarzystwie muzyki, z chorągwią, bronią i pakónkiem przez Prettige do Włoch, a 52 z Bregeur pod Höchst do Szwajcaryi uciekło. W ostatnim kraju znaleźli gościnne przyjęcie, i wsparcie w przedsięwzięciu; Szwajcarowie pokazują się bardzo czynnemi w wpływaniu na dezercją wojsk; z emis-saryuszów pobudzających żołnierzy do podobnego kroku, niektórych aresztowano. (G. Wr.)

Wiadomości zagraniczne.

R O S S Y A.

Petersburg 4 Maja. Z tegorocznej konskrypcyi, ma być 40,000 ludzi z Polski wziętych. Dla uzupełnienia tego kontyngentu, nie wyłączeni są od poboru jedynacy, żonaci, opiekunowie, a nawet urzędnicy, nie pobierający złp. 3000 pensyi. Deputacyi do Petersburga wcale z Polski nie wyprawiono. Zarówno nie potwierdza się wiadomość o przybyciu Cesarza do Warszawy. (G. Wr.)

Od granic Pelskich. Zbiegli z Polski zapewnijają, iż wiadomość o powstaniu wojskowym w głębi Rosyi potwierdza się, gdyż dla przytłumienia tegoż, wojska z Polski tamże zwrócone zostały. (G. w. W.)

S Z W A J C A R Y A.

Na posiedzeniu w d. 11 odczytano korespondencyą od Luviniego z Medyolanu, który donosi, że wojska austriackie zamierzają przymusowo przejść przez terytoryum szwajcarskie do Włoch. Z tej przyczyny polecono radzie wojennej bezzwłoczne wystawienie korpusu. Lecz deputowani z Gallen i Graubündten zaprzeczyli temu, utrzymując, że nie ma tak blizkiego niebezpieczeństwa, gdyż oddział ten wojska austriackiego nie jest tak znacznym, a by wymagał wielkich przygotowań do oporu wkroczenia.

Bern 10 Maja. Na dzisiejszóm posiedzeniu wielkiej rady, Ochsenbein postanowił cofnąć swoje podanie się do dymissyi. (P. S. A.)

F R A N C Y A.

Paryż 12 Maja. Komisya rządowa następných mężów powołała do ministeryum: Cremieux, sprawiedliwości; J. Bastide, zagranicznych; J. Favre, podsekretarzem stanu tegoż wydziału; Charras, wojny; vice-admirał Casy, marynarki; Recurt, wewnątrznych; Carteret, podsekretarzem stanu tegoż wydziału; Trelat, robót publicznych; Flocon, rolnictwa i handlu; Carnot oświecenia publicznego; Ray-

nard, podsekretarzem stanu tegoż wydziału; Duclerc, finansów; Bethmont, wyznań. Marrast pozostaje merem Paryża, a Caussaudière prefektem policyi. (G. Wr.)

— Dnia 13 Maja. —

Dziennik *Siècle* zawiera następujące obwieszczenie: „Imponująca manifestacya na korzyść Polski przygotowuje się na sobotę d. 13 b. m. Wszystkie kluby paryzkie mają razem zanieść adress do Zgromadzenia narodowego. Wzywamy niniejszym przyjaciół Polski, aby się w dniu wskazanym o godzinie 11 rano zgromadzili na placu Bastylli, zkąd udadzą się w uroczystym pochodzie wzdluż bulwarów do miejsca posiedzeń Zgromadzenia narodowego. Wszelkie środki zostały przedsięwzięte ku utrzymaniu największego porządku.

Liczne zgromadzenie przyjaciół i obrońców sprawy polskiej odbyło się wczoraj wieczór pod przewodnictwem p. de Lasteyrie. PP. Montalembert, d'Harcourt, Vavin, Considérant, Sarrans i t. d. znajdowali się na niem. Głównym przedmiotem rozpraw było obecne położenie W. Ks. Poznańskiego, które od pewnego czasu tak żywe obudza we Francyi współczucie. Najważniejszym wypadkiem tego posiedzenia było oznajmienie delegowanego członka kilku klubów paryzkich, iż kilka tysięcy obywateli stolicy zamierzyło podać adres do Zgromadzenia narodowego z żądaniem prędkiej i energicznej interwencyi w sprawie polskiej. Oznajmienie to sprawiło wielkie wrażenie. Wszelako wszyscy Francuzi jak równie wszyscy Polacy obecni pomiędzy którymi hr. Skórzewski wice-marszałek sejmu poznańskiego, znany z swoich dążności liberalnych na połączonym sejmie pruskim, prosili delegowanego aby w imieniu zgromadzenia podziękował klubom za ich dobre chęci zaklinając go zarazem, aby w interesie samejże sprawy polskiej usiłował zapobiedz podobnej demonstracyi. Przekonani, że ich sprawa jako sprawa wolności, cywilizacyi i ludzkości posiada współczucie wszystkich reprezentantów ludu francuzkiego, oczekiwać przeto będą z zaufaniem postanowień w tej mierze zgromadzenia narodowego. (Dz. Pol.)

P. Napoleon Bonaparte wezwał Zgromadzenie narodowe do polecenia ministrowi spraw zagranicznych, aby tenże w krótkce, albo i zaraz przedłożył Zgromadzeniu akta, tyczące się kwestyi włoskiej i polskiej. P. Bastide odpowiedział, że wszystkie akta mogące być komunikowanemi, zostały złożonemi w archiwum, gdzie je każdy członek przejrzeć może; z których takowe tylko przy sobie zatrzymał, które odnoszą się do bieżących czynności, i nie mogą być komunikowane gdyżby to było z szkodą służby publicznej.—Następnie p. Lasteyrie referent komisyy regulaminu, podał projekt do prawa tyczącego sposobu podawania petycyj, z 4ch składający się artykułów, który po krótkich rozprawach przyjętym został.

Monitor dziś ogłosił, iż rozpoczęcie pochodu uroczystego w dniu 14 b. m. odbyć się mającego, rozpocznie się nie z placu Bastylli, lecz z placu Zgody.

W ostatnim tygodniu zapas metalu w banku podniósł się o 1,600,000 fr., obecnie przeto wynosi

92 milionów, a papierowych pieniędzy w obiegu jest 313,300,000 fr. Wczoraj na giełdzie rozeszły się pogłoski o wojnie, a z wyboru pana Favre na podsekretarza stanu spraw zagranicznych, wnoszono, że komissya rządowa uważa wojnę za zbliżającą się.

ANGLIA.

London 11 Maja. *Journal des Débats* następnie wyjaśnia przyczynę interwencji Anglii w kwestyi Szleswig-Holsztyńskiej. Xiążę Hesski (obecnie w Londynie zostający) zrzekł się swego prawa dziedzictwa do Danii; xiążę Augustenburg ma 19letniego syna, — ten zostanie przez króla Duńskiego adoptowanym, wstąpi na tron po tegoż śmierci, a Duńska monarchia niepodzielna, pod jednym zostanie władczą. W skutecznieniu przystąpienia do związku Niemieckiego Szleswig-Holsztynu, przede wszystkim związkowe niemieckie wojska muszą obydwą xięztwa opuścić, a w tedy król Duński na podanie swoich poddanych niemieckiej części Szleswigu, umocowanym zostanie przystąpić do związku Niemieckiego. W żadnym zaś razie nie zcierpi Anglia, aby Szleswig-Holsztein zupełnie był od Duńskiej monarchii oderwanym. (G. Wr.)

— Dnia 12 Maja. —

Dziś w St. James królowa przyjmowała pierwszy Drawingroom (przedstawianie się dam). Xiężna Kent, X. pruski, Hr. Syrakuzy, i X. Fryderyk Hesski byli obecni. Królowa była zupełnie czarno ubrana, i tak jak wszystkie damy z angielskiej materyi.

Wczoraj izba wyższa zajmowała się zażaleniem Lorda Ellenberough byłego jeneralnego gubernatora Indyj, na członków najwyższego sądu w Indjach, za dopuszczenie się przez tychże wielkich malwersacyj; gdy Marquis Lansdowne przyrzekł najścisłejsze dochodzenie, izbę odroczone.

Izba niższa według dziennego porządku przystąpiła do obrad nad bilem tyczącym wydalenia cudzoziemców, któren po trzeci raz miał być odczytanym. Obrady były bardzo silnemi, gdyż członkowie radykalni w środkach tych uważali obrazę opinii publicznej, i poniżenie kraju. Najdobitniej przeciw billowi przemawiał p. Cobden, dziwiąc się że minister, podczas gdy się chwytła tak ograniczających środków, nie nie uczyniła na poprawę urządzeń kraju. Podczas tego posiedzenia nie uczyniono żadnych wniosków parlamentowi, któreby powię-

kszyły przywiązanie ludu do jego urządzeń. Lud Anglii nie może cicho pozostać, widząc cały świat powstający. Jeżeli jest życzeniem rządu, królestwo przeciw dążnościom do Rzeczypospolitej utrzymać, to lepiej uczyni umniejszając przepychu korony, niż stanowiąc środki ograniczające, i takowe wspierając. Bill cudzoziemców pomimo tego, znaczną większością (146 przeciw 29) przyjętym, i po raz trzeci przeczytanym został. (P. S. A.)

HISZPANIA.

Madryd 8 Maja. Stan oblężenia na nowo ogłoszonym został, pomimo że zaręczenia konstytucyjne istnieją w całej monarchii. Mnóstwo spiskowych podoficerów z wielu pułków zbiegło. Wczoraj wszystkie bramy miasta były zamknięte. (P. S. A.)

WŁOCHY.

Rzym 5 Maja. Teraz możemy powiedzieć, że właściwie Rzymska Gwardya Obywatelska trzyma wodze rządu w swych rękach. Wojna przeciw Austrii, z wielkim jest popieraną zapalem. Do Liworno już od czterech dni nieprzybywają przeznaczone do Lombardyi działa polowe, zaś drogą del Tronto przez Ankone przechodzą codziennie wojska Neapolitańskie. Rząd Toskański na prośbę Wenecyi przyrzekł teje 1000 muszkietów. W obecnej chwili armia króla Sardynii wynosi 80,000 ludzi. (G. Wr.)

Papież pomimo swego oporu w wypowiedzeniu wojny jako xiążę kościoła, używa tak jak i pierwój teje samój miłości ludu. Trudności zdają się być zażagodzone przeniesieniem owego prawa (a właściwie wszystkich świeckich rządów) do ministerium.

Neapol 4 Maja. Telegraficzna depesza od komendanta twierdzy w Messynie donosi o przedłużeniu zawieszenia broni do 20 maja. (P. S. A.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA

Od dnia 18 do dnia 19 Maja.

v. Bechelsebein-Bechel Antoni, z Galicyi.

Wyjechali z Krakowa.

Siedmiogrodzki Adam, Piotrowski Antoni, Piotrowski Franciszek ob., Stummer August, v. Bärenthal-Praxa Adolf, Nycz Józef ob., Makowiczka Franciszek, Denemy Gotfrid, do Galicyi.

Doniesienie Urzędowe.

Nr. 4,208.

OBWIESZCZENIE.

C. K. Urząd Cyrkularny podaje do powszechnej wiadomości, że w myśl rozporządzenia C. Kr. Komissaryatu Nadwornego z dnia 6 Kwietnia r. b. Nro 1176 Dep. I. odbędzie się w biurach Ces. K. Urzędu Cyrkularnego w dniu 31 b. m. o godzinie 11 z rana publiczna *in minus* licytacja, na wypszczenie w przedsiębiorstwo dostawy narzędzi dla Dozorców drogowych — wykazem przy powołanem rozporządze-

niu zatwierdzonym—objetych. Cena do licytacji w kwocie złotych polskich 995 gr. 5 naznacza się. Na *vadum* każdy z pretendentów złoży przy licytacji kwotę złotych polskich 100. Inne warunki jako też wykaz szczegółowy narzędzi dostarczyć się winnych oraz cena takowych, w Biórach C. K. Urzędu Cyrkularnego przejrzane być mogą.

Kraków dnia 15 Maja 1848 r.

Terlecki,

C. K. Komiss. Cyrk.